

Nro. 14.

**A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Índult Bétsből, Pénteken Februarius 15-ik napján, 1811-ik
esztendőben.

Béts.

Ő Cs. K. Felsege a' maga Fő Udvarimesteré-
hez Hertzeg Trauttmansdorffhoz küldött Felseges
Rendelése által, Gróf *Wilczeck János Josef* Cs.
K. Kamarás és valóságos Titkos Tanácsos Ur ő
Excellentziáját, az Arany Gyapjas Rend' vitézét,
számos esztendőktől fogva tett sok hasznos szol-
galatait, s a' Felseges Császári Házhoz sokkép-
pen bizonyított hűségét és vonszódását tekintvén,
a' maga Fő Udvari Marschaljává nevezni mél-
toztatott. Ki is e' hónap 10-dikén délelőtti 9 óra-
kor a' hitet letévén, a' Fő Udvarimes'er által az
alája tortozó és mostan a' Ritteri szálába ösz-
szegyülekezett tisztí személyeknek, és az Udva-

ri Strázsák' fel-tisztjeiknek, szokott rendtartással bémutatattott.

A' Feldmarschall Báró *Alvintzy* Magyar országnak volt Kommandírozó Generálisa halála által üressen maradott fő kommandírozói hivatal, Gróf *Kollowrath Vincencz* Erdélyi volt Kommandírozó Generális Urnak — az Erdélyi Kommandírozóságot pedig valóságos Udvari hadi Tanácsos *Stipsicz* Feldmarschal - Lieutenant Urnak adni — ennek helyébe Feldmarschal Lieutenant és Alsó Austriai Katona - Inspector *Rosenberg* ő Hertzegségét, valóságos Udv. hadi Tanácsossá — ennek helyébe ismét, Feldmarschal - Lieutenant Gróf *Sommariva* Osztályos Generális urat Alsó Austriai Katona - Inspectorrá — továbbá, ennek helyébe Marquis *Chateler* Feldmarschal - Lieutenant Urat / Central University Library Göttingen az Inzinör seregtől a' Morvai seregekhez Osztályos Generálisnak nevezni, kegyelmeesen méltoztatott ő Cs. K. Felsége.

Tekintetbe véren ő Cs. K. Felsége az Erdélyben uralkodó drágaságot, olyan határozást méltoztatott tenni a' postahivatalokra nézve, hogy ezek ennekutánna egy lóért 1 Forint 30 krajtzár helyett 2 Forintot vehessenek a' folyó esztendő Januáriussának 1 ső napjától fogva a' jövő Október utolsó napjáig.

Arra a' *Moratoriumra* nézve, a' melly Bétsben néhány hetek előtt jött voltki, és a' melynek a' volt a' foglalatja, hogy azok az Austriai alattvalók, a' kik valakinek valamelly adósságot conventzionális pénzben tartoznának lefizetni, annak lefizetését a' jövő Oktoberig, bizonyos intézetek mellett, elhalaszthassák, az Illyriai Frantziai tartományoknak közönséges kormányozo-

jük a' Ragusai Hertzeg (Marschal *Marmont*), olyan előreképpen való Rendelést hirdettetett vala ki, hogy az Illyriai tartományokban találtató minden Austriai tulajdon sequestráltassék. Napoleon Császár ezen rendelést nem hagyta helybe.

A' Bétsi Udvari Ujságban külömbkülömbféle jó hazafiui indulatból származott adományok hirdettettek: —

Egy magát megnevezni nem akaró emberbarát, a' Felséges Urnak e' hónap' 12-dikén esett ditsősséges születése napját azzal tisztelte meg, hogy 500 Forintot ajándékozott, olyan kérelemmel, hogy az utólsó háboruban elesett katonák' szegény gyermekeiknek osztattassanak ki. Ezen summából azonnal minden Gen. Kommandókhöz elküldetett az azokhoz mérsékeltetett bizonyos rész.

Egy ide való Lant- és Hegedűtsináló, *Stosz Márton*, ~~az a kitalálója magát hogy az 1811~~ 1811 esztendőnek lefolyta alatt minden keresetéből száz forintól 5-töt fog befizetni a' Bankóczédu'áknak eltöröltetésekre rendeltetett kassába. Felséges Urunk kegyelmes megalégedéssel fogadta ezen ajánlást, 's annak a' tiszti karok által való közönségesse tétetését megparantsolni méltoztatott. — Ugyantsak a' Bankóczédu'á eltörlésre rendeltetett kassába a' következő önként való adományok adattak bé: — Bétsnek *Josephstadt* nevű külső városa az oda való Biro által adatott 50 Forintot; *Bergentamm* úr 10 — *Stingel* Udv. Tanátsos úr, 10 — egy Magyar országi lakos 2000 — *Erstenberg* Josef, 60 — Austriában Felső Ensi *Bachmayer*, 2 — Cseh országban *Neyrich* János, 2 — *Stauffer* János Lant és Hegedűtsináló,

mint keresetétől való 10 per Centet, Januárius hó napra, 139 fl. 30 kr. — ennek legényei, 20 — Posonyi Sidó Kereskedő Grünwald Abrahám, 2000 — Glocker Josef Bétsi szabólegény, 50 — a' feljebb említett Stosz Márton Januáriusra a' keresetéből, 10 — Neuhaus Simon, a' ki a' folyó esztendőben hónaponként száz fl. tól ötöt ígért. Januáriusra 5 Forintokat tettek. Alázatos jelentés tetettetvén ő Felsegének ezen adományok felől, megparantsólni méltóztatott ő Felsege, hogy Felseges megeledése felől tudósittassanak az adók.

Az Olmützi lakosok 1437 Forintot és 50 krajtzárt gyűjtöttek össze és adtak által Károly ő Cs. Fő Hertzegségének oly végre, hogy azon katonák között, kik magokat az utolsó háboruban meg különböztetve viselték kiosztatni parantsólni méltóztasson. Felseges urunknak nagy megeledésére esvén ezen adomány, ennek a' Morvában kvártélyöző seregnél, s a' Morvai Landwehrnél való felosztását az adóknak akaratjok szerént, ő Felsege helybenhagyni méltóztatott, és ennek a' jó hazafiui példaadásnak a' közönséges levelekben való kihirdettetéseket megparantsólta.

A' mi a' telet illeti, ez itt Bétsben mind az időnek járására mind a' fársángra nézve, a' jobbak közzé tartozik. Egész Januáriusban tartott a' szánút olvadás nélkül, 's még is, a' mi ritka dolog, nem felette nagy hideggel. A' Bétsben találtató főbb uraságok használták is ezt a' jó alkalmatosságot. Több versben adtak fényes készületű szánkázásokat, mellyeken a' főbb aszszonyságoknak a' rangja, jelen lenni el nem mu-

latta. Miként menjenek az e'féle szánkázások véghez egy olyan városban, milyen Béts, a'hol ily sok fő és gazdag Nagyok vannak együtt a' fársángi időnek megnyérése végett, minthogy már e'félét sokszor irtunk, most nem teszszük ide.

A' Fársángi egyéb időtöltésekről csak azt írhatjuk, a' mit a' gyermekszüléstől szerentsésen megszabadult gyermekágyas asszonyról szoktunk írni, hogy, mint a' környülállások engedik, ez is, mint a' pénznek minemúsége engedi, meglehetősen v gadozással telik. A' mult roszzakat elefelejtván, 's jó jövendőt reménlvén, most is csak megkeresik a' Bétsiek a' vigadozás' helyeit. A' bálházak között még most is, a' *Redout* tartja az elsőséget, azért, minthogy ál-ország öltözetben csak ebbe szabad menni. Az ebbe való bemenetelnek taksája most 5 Forint.

Az után következik a' Doktor *Wolfsohn* bálháza, messze a' kölső városban, a' melly közönségesen ~~*Apolló Színház*~~ nevezetik. Az ebbe való bemenetelért most 10 Forintot kell fizetni; ezelőtt 5 forint volt a' taksája. De csak ugyan olyan kedvezéssel viseltettet a' tulajdonos a' közönséghez, hogy 12,000 bilétet még a' fársángnak elkezdődése előtt *per 5 fl.* adott el azoknak, a' kiknek azokat előre megvenni tettett. — A' több apró szalákba való bemenetelért, a' hol ezelőtt 20, 30, vagy 40 krajtzárt kellett, most 2, 3 Forintot kell fizetni. —

A' marhahús' fontját a' mészárszékekben 33 krajtzáron mérik; ugyan annyin sőt 36 krajtzáron is adják portzióját a' vendégfogadóknak. A' melly bornak pintjét akkór, mikor a' Magyar Kurir' arra még 10 Forint volt eszterdeig, 12

és leg feljebb 16 krajtzáron mérték, most azt 2 é 3 Forinton mérik.

Török Birodalom.

Pancsova, Januárus 31-dikén. Az a' Diéta, mellyre a' Serbiai előljárók Belgrádba özszehevattattak vala, nem volt olyan nagy következtésű, mint előre gondoltatott volt. Januárus 25-dikén a' hűség' hitét a' *Cserny György* kezébe a' követek letévén, honnyokba hazamentek. A' Diétai tanátskozásnak egész resultátuma annyiban áll, hogy Mladen Millowanevitsch a' Serbiai Tanátsznak ismét Vice-Elölülőjévé tétetett, 's a' vámok és egyéb a'féle fizetések, mellyek a' keresztülyaló menetelért fizettetnek, egy esztendőre meghatározottak. —

Belgrádban az a' hír terjedett-el egy időtől fogva, hogy oda és a' Serbiai több várakba Orosz seregek várattatnának őrizetre, melyre az ~~azok a' várakba~~ ~~alkalmatosságot, hogy a' Generális Sász~~ serege a' Prahovai vidéken már minden eleséget meg emésztett, és az ott lévő lakosok a' szegénység miatt annak több eleséget telyességgel nem adhatnának. Januárus 27-dikén már vártak Belgrádban 1000 emberekből álló Orosz tsapatot, de nem érkezett-el.

A' Török birodalmat illető egyéb hírek azonban most többire nem sokat érnek. Mind egyik mind másikhadakozó rész téli nyugodalom által enyhíti a' m'últ esztendőbeli szenvedéseit. —

Portugallia.

Az armádiától Londonba érkezett tudósítások szerint December 29-dikén 30 táborig ágyuk

vitették munitzióval és minden azokhoz tartozó készülétekkel egyetemben Lisbonából nagy sietséggel Kartaxóhoz, a' hol az Anglus armádia tanyázott.

Lord *Vellington* még több segítséget kíván Országlószéküinktől, még pedig hathatós kifejezésekkel. De nem hiszik, hogy annyit kapjon, a' mennyit kér; minthogy Irlandiában is sok fegyveres népre van Ministereinknek szüksége, azon kívül, hogy a' *Reggeli Kronika* nevű újság' jövendölésének bételyesedése sem lehetetlen, a' tudniillik, hogy egy olyan hatalmas ellenség ellen mint *Napoleon Császár*, talám nem soká othon is szüksége lehet Angliának a' fegyveres seregekre önnön maga védelmezésére.

Nagy Britannia.

A' Király, a' naponként kijövő *Bulletinek* szerént, most jobban majd ismét roszszabban érzi magát. Nem rég egy szép napon a' szabad levegőn sétált majd egy órát.

A' *Toulon* előtt vigyázó Anglus hajós sereg a' szélveszek által nagyon mégrongáltatván, elevezett onnét *Minorka* szigetéhez a' *Mahoni* kikötőhelybe. A' fő vezér *Kotton* az alatt tsak a' *Repulse*, *Eurialius*, és *Imperieuse* nevű Lineahajókat hagyta *Toulon* előtt vigyázaton. A' *Frantzia* hajós sereg ezek ellen a' kikötőhelyből kievezett, és őket üzőbe vette, és az utólsót kéttségkívvül el is fogta volna, ha még tovább is kergette volna.

El-Vincedor (győzedelmes) nevezetű Spanyol Lineahajó *Gibraltár*ból a' *Rodney* nevű Anglus hajóval *Minorka* szigete felé útnak indulván,

melly Juntának e' volt a' lakosokhoz intézett első Proklamátziója : —

„Ezen szigetnek lakosai a' körültek lévő tartományokban kiütött támadások között, ingadozás nélkül megmaradtak az ő hazájokhoz tartozó hűségben. Azon négy esztendőktől fogva, mellyek alatt Spanyol országban a' hadakozás dühösködik, a' mi anyaországunk nem figyelmezhetett úgy, mint az előtt, a' maga meszsze lévő tartományaira, melyhez képest olyan embereknek kezeikre jutott ezen szigetnek kormányozása, a' kik bűnös vótokra, kegyetlenségekre, és tirannusságokra nézve, nem csak az országlásra méltók nem voltak, de arra sem, hogy éljenek. —

„Ezen szigetnek lakosai tudják azt, hogy Spanyol ország őket a' jelen való terhes környűállítások között a' szerentséltenségtől meg nem mentheti : erre nézve öszszegyülekeztek és meghatározták, hogy magokat többé alája nem adják azon előljáróknak, a' kik tollók minnyájoktól egyenlő modon gyűlöltenek. —

„Ők tehát egyenlő akarattal egy Tanátsot, Juntát, választottak magoknak, a' melyre bízták, hogy az *Kúba* szigetén az igazságnak kiszolgáltatását folytassa. —

„Ezen Junta tehát a' jelenlévő hirdetés által kinyilatkoztatja, hogy mind azok, a' kiknek valami bajok, kívánságok, vagy panaszszok legyen, a' Királyi palotában megjelenhetnek, ott az ő ügyeik meghalgattatnak, 's ügyeikben a' törvényes igazság, a' melly minden rendű és nemzetbéli emberekre nézve egyenlő, kimondatik.

Caraccas , Santa - Fé , Mexico , Florida , Kúba , igen szomorú ábrázatba öltöztek. Melly véghe- tetlen nagyságú tartományokat , 's melly gazdag városokat tüntetnek ezen nevezetek a' figyelme- tes olvasónak szemei eleibe! Mikor és mikép- pen fog mind ezekben eltsendesedni a' fejetlen- ség' tüze?

Ezen zürzavaros környűlállások között azon- közben a' szegény anya Spanyol országot leg közelébről keseríti mindenek felett most az, hogy az a' segedelem kútfő, melly által eddig a' Fran- zziák ellen való hadakozásnak folytatásában se- gítettett, már most egészen megszűnik. Mexi- kóból nem rég is érkezett még egy hajó néhány millió Piasterekkel: de több nem fog érkezni; a' melly környűlállás arra indította a' Kadixban lévő Spanyol Országlószéket, hogy Angliának azt az ajánlást tegye, hogy ha 50 millió Piastert ad költsön, az Anglusok telyes szabadsággal va- ló kereskedést folytathatnak az Amérikai minden Spanyol tartományokkal. Hanem az Angliai országlószék, mint hallik, nem fogadta-el ezen ajánlást, minthogy látja, hogy a' Spanyol or- száglószéknek már semmi hatalma nintsen az Amérikai tartományokban.

Azok az Amérikai tartományok, mellyekből Spanyol ország az V dik Károly' idejétől fogva minden gazdagságát kapta, már most egyátal- jában úgy tartathatnak, mint a' mellyek ettől egészen és örökre elváltak. Mi némű függésben fognak lenni ennekutánna Európával, 's mitsoda befolyása leszen Európának hozzájuk, ezt a' kö- zönséges békességnek helyreállása fogja néminé- műképpen megmutatni.

Spanyol Ország.

Kadix városa egy kised szigetre van építve. Ezen kised szigetet egy nagyobb szigettel, melynek *Leon* a' neve, egy feltöltött keskeny föld foglalja össze. Az Anglusok és Spanyolok olyan gondolattal lévén, hogy a' Frantziák Kadixot meg akarván venni, elébb *Leon* szigetének elfoglalásán fognak iparkodni, hogy azután innén rontsanak-bé a' leirt keskeny földön által *Kalix*-ba. De azt kezdik észre venni, hogy éppen más plánum szerént dolgozik az ostromot kormányozó Frantzia vezér. Ugy látszik eddig tett munkáiból, hogy leg előbb is a' keskeny földnek elfoglalásán iparkodik, hogy onnét egyenesen berontson Kadixba. Ezt abból lehet kihozni, hogy Torkadérótól az innenső partról egyenesen azokra a' sántzokra hanyatja a' rettentő nagyságú bombikat, a' melly sántzok ezen keskeny földet fedezik. Ha a' város ~~és a' város~~ való közösülést egyszer ketté véghatja, a' városban lévő őrző sereg azután akár melly vitézséggel is bajosan fog a' nagy erőnek eliene állani.

Frantzia Birodalom.

Januárius' 29-dikén a' Spanyol országban tsatázó Frantzia armádia Major Generálissa a' Neufchateli Hertzeg, *Desaix* nevű Kapitánt, a' Marengónál megöletett ugyan ezen nevű hires Frantzia Generalisnak egy unoka ötsét, Napoleon Császár eleibe vezette audientziára. Ezen ifjú Kapitány azt a' zászlót hozta Tortosából Parisba, mellyet az Anglus Király küldött volt Tortosának ajándékba, most pedig ennek elfog-

laltatásakor az Arragoniai ármádia' vezérének Generális *Suchetnek* kezére került.

Verdun városában *Mulgrave* nevű Anglus hadi fogolynak igen meg kellett volt unni magát, minthogy Januárius 14-dikén a' Mosa vizébe ugrott és oda veszett.

Parisban a' belső dolgokra ügyelő Ministernek javaslására 60-ra szállított le a' könyvnyomtató műhelyeknek számok, a' kik meghagyódtak, megosztani tartoznak jövedelmeiket azokkal, a' kiknek nyomtató műhelyeik eltöröltettek.

Januárius 8-dikán egy Császári Végzés jött ki, a' melly ilyen parantsolatot foglal magában: — A' Császári udvari butor' gondviselői ennek utánna semmi a' féle posztót vagy matériát ne vásároljanak, a' melly főbb részint pamutból (gyapotból) készül. Ezen parantsolatnak végrehajtása semmi esetben nem szenvedhet leg kisebb változást. Csak selyen, gyapjú, és len, lehetnek fő részei annak a' matériának, melly a' Császári palota' butorjaira, házi készületeire, kívántatik.

Helvétzia.

Itt igen módi nyavalya kezdett lenni a' *melancholia* az ólta, hogy a' kereskedés fennakadása miatt történt sok cridatsinálásoknak *epochája* elkezdődött. Ennek két igen nevezetes példáját írják Basiliából: —

Egy oda való polgárnak leánya néhány napokig senki nem tudván hova lett, Januárius 24-dikén a' Rénus partjára kivettette Eisestein mellett találtatott meg. A' leány 30 észtendős volt. A' cridán való sok gondolkodás miatt esett melancholiába; 's azért ölte a' vízbe magát. Halálára in-

nepi egész fejr ruhába öltözködött, 's kő és arany ékessegeit, t. i. nyakba való arany lánztát, függőit, 's egyéb e'félét, mind felrakta.

Egy polgár ugyantsak Basiliában, a' sokfelé történt cridákból következett 's ötet is érdekelte szerentsétlenségök miatt annyira elkeseredett, hogy egy pennatsináló késsel 32 szúrást tett magán, és meghalt. Két szúrást éppen a' szívén keresztül ejtett.

Elegyes Levelek.

London, Jan. 24-dikén. *Kuba* szigete, a' hol most a' támadás kiütött, leg nagyobb a' Méxikói öbölben lévő szigetek között. A' lakosok száma, a' Szeretsenekkel egyetemben, többre megy fél milliónál. A' fő városban Havanában 36,000 emberek laknak; 26 Klastrom találtatik benne. Itt lakik az Érsek is. Az Amerikai Spanyol kereskedésnek *Havana* volt eddig a' közép pontja; az ott lévő kikötőhely első a' világon; 1000 hajók megférnek benne egyszersmind vasmatskákön állva. Másik fő várossa ugyan ezen szigetnek Puerto-del-Principe; 30,000 ember lakik benne. *Kuba* szigetének termékenysége rendkívül nagy; van aranya, ezüstje, tzukra, kávéja, dohánya, és sok egyéb úgy nevezett colonialis szerzeménye. Mikor Kolumbus Kristof a' szigetet feltalálta, szép termetű és békességes indultú lakosokat talált ott: hanem azolta ezekkel is, mint az Amerikai egyéb lakosokkal, igan pusztító módon bántak a' Spanyolok.

Az Anglus armádia számára Portugalliában honaponként 500,000 font Sterlingek (valami

5,500,000 Forintok) kívántatnak, a' melly egy esztendő alatt 66 millióra telik.

London, Januárus 27-dikén. Ma néhány Londoni levelek igen megnyugtató tudósításokat adtak ki a' Király' betegségének állapotja felől. A' Kintstár' mestere tegnap másfél orányi audienzián volt ő Felségénél. Közönségesen hiszik, hogy ő Felsege még ismét által fogja venni az országlásbeli foglalatosságoknak folytatását, és hogy a' Ministerek erre nézve huzakhalasztják ily sokáig a' Régenséget illető Billnek telyes tökéleteségre való vivését.

A' Londoni Ujságok közzül egyik azt mondja, hogy abban az esetben, hogyha a' Régenség valósággal helyre állhat, Lord *Greenville* a' kintstárnak, *Grey* a' külső dolgokat, *Canning* pedig a' tengeri dolgokat folytató *Ministerium*-nak, fognak kormányozóikká neveztetni.

A' *Londoni Kurirban* egy *Lisbonai* levél jött ki, melyben az ott folyó hadakozásnak leg újabb környülállásai fejeztetnek ki, mellyek ennyiben állanak: — „

„*Lisbona* Jan. 10-dikén. Minden tisztjeink olyan értelemben vannak közönségesen, hogy a' megütközésnek időpontja azolta, hogy seregeink magokat a' *Busacoi* hegyekről vissza vanták, még egyszer sem volt közelébb, mint most van. A' mi seregeink rettenetes készüllettel vannak; az ütközet, akár mikor történjék, rettenetes fog lenni. —

„Massena rettentő készüléket teszen néhány napoktól fogva tanyáinknak megtámadtatásokra. Hidakat, ezeknek fedezésekre sántzokat, és mindenféle óltalmazó erősségeket épített. De a' miéink sem vesztegelnek; tanyalineáink rettentő állapotban vannak.

„Tegnap a' *reconvalescens* katonaságnak is mind el kellett indulni Lisbonából az armadáához.

A' mi a' *Kadix*' ostromoltatását illeti, a' két ellenséges sántzok között lévő tengeröbölfelett, éjjel nappal szünet nélkül repdesnek a' bombik és minden egyéb nemű golyobisok egymáshoz által. *Leon* szigetén lévő *Leon* városát még eddig, bizonyos czélzásból, megkimélték a' Frantziák, noha ezt eddig már egészen össze ronthatták volna: annál keményebben báznak *Kadix*mal. De akár mint és akár, meddig tartson az ágyuzás, azzal tsakugyan sem *Kadix* sem *Leon* szigete el nem vétetődik, oda való kiszállítás nélkül, a' melly rettenetes vérontással fog történni.

* * *

Jobbítás. — A' közelébbi Kurirban a' 205-dik lapon megjobbítást érdemelnek ezen nyomtatásbeli hibák: Felülről a' hatodik sorban, *magi* helyett *magni*; alolról felfelé pedig a' 3-dik sorban *rennis* helyet *reunis* olvastassék.